

Univerzitet u Nišu
Filozofski fakultet

JEZIK, KNJIŽEVNOST, PROMENE

JEZIČKA ISTRAŽIVANJA

ZBORNİK RADOVA

Urednice:
Biljana Mišić Ilić
Vesna Lopičić

Niš, 2010.

**JEZIK, KNJIŽEVNOST, PROMENE
JEZIČKA ISTRAŽIVANJA**

ZBORNİK RADOVA
Prvo izdanje, 2010.

Urednice:

Prof. dr Biljana Mišić Ilić
Prof. dr Vesna Lopičić

Izdavač:

Filozofski fakultet u Nišu
Ćirila i Metodija 2

Za izdavača:

Prof. dr Goran Maksimović, dekan

Glavni i odgovorni urednik:

Prof. dr Bojana Dimitrijević

Akademski odbor:

Prof. dr Biljana Mišić Ilić
Prof. dr Vesna Lopičić
Prof. Colin Nicholson
Prof. dr Walter Epp
Prof. dr Dragana Mašović

Sekretar redakcije:

Dušan Stamenković

Recenzenti:

Prof. dr Dragana Mašović
Prof. dr Jordana Marković
Prof. dr Vladimir Jovanović

Lektura:

Prof. dr Jordana Marković (srpski)
Mr Marta Dimitrijević (engleski)

Dizajn korica:

Darko Jovanović

Kompjuterska priprema i grafički dizajn:

Mile Ž. Randelović

ISBN 978-86-7379-206-4

Štampa: SCEROPRINT – NIŠ

Tiraž: 150 primeraka

Sva autorska prava zadržana. Zabranjeno je svako neovlašćeno umnožavanje,
fotokopiranje ili reprodukcija delova teksta.

Sadržaj

JEZIK, KNJIŽEVNOST, PROMENE PROMENE U JEZIKU I NJEGOVOJ UPOTREBI.....	7
I	
PROMENE U UPOTREBI JEZIKA: JAVNI DISKURS, AKADEMSKI DISKURS, JEZIK STRUKE I NASTAVA JEZIKA	27
Милица Марјановић, Наташа Марковић О ЈЕЗИЧКИМ ИНОВАЦИЈАМА У ПУБЛИЦИСТИЧКОМ СТИЛУ НА ПРИМЕРИМА НАСЛОВА ИЗ ДНЕВНЕ ШТАМПЕ	29
Марина Јањић, Илијана Чутура ФУНКЦИОНАЛНОСТИЛСКА ПОМЕРАЊА У ИЛУСТРОВАНИМ ЖЕНСКИМ ЧАСОПИСИМА.....	41
Nadežda Silaški <i>MY NAME IS LEASING, VB LEASING</i> – DISKURS REKLAMNIH OGLASA ZA FINANSIJSKE USLUGE U TRANZICIONOJ SRBIJI.....	54
Gordana Bojičić REKLAMA – SLOBODNI JEZIK (LEKSIČKE KARAKTERISTIKE ITALIJANSKE NOVINSKE REKLAME)	66
Olga Panić-Kavgić FILMSKI NASLOVI I NJHOVI PREVODI: ŠTA SE PROMENILO U POSLEDNJIH TRIDESET GODINA?.....	83
Ивана Палибрк, Тиана Тошић ПОЛНО РАСЛОЈАВАЊЕ У ЈЕЗИКУ ИНТЕРНЕТА	97
Tatjana Vulić, Dragana Pavlović BLOG – ŽANR NOVIH MEDIJA.....	108
Bilyana Todorova THE BULGARIAN MOTHERS' FORUM AS AN INSTITUTION OF SOCIAL CHANGE.....	120
Jasmina Đorđević TRANZICIJA: OD „KUPOVINE“ DO „ŠOPINGA“ PREKO TRŽNOG CENTRA...132	
Semiha Rebronja, Jovana Dimitrijević Savić STAVOVI POTROŠAČA PREMA NAZIVIMA FIRMI NA ENGLLESKOM JEZIKU	141

Jelena Drljević POLITIČKA KOREKTNOST I JEZIČKE PROMENE. PRIMER ITALIJANSKOG JEZIKA	150
Cvijeta Brajičić, Lejla Dizdarević ISTORIJSKI RAZVOJ JEZIKA MLADIH U ITALIJI	160
Tatjana Đurović <i>KRIMINAL JE BOLEST DRUŠTVA U TRANZICIJI –</i> KONCEPTUALIZACIJA KRIMINALA U JAVNOM DISKURSU SRBIJE.....	167
Tijana Vesić Pavlović <i>TRNOVIT PUT KA DEMOKRATIJI: METAFORA PUTANJE</i> U KONCEPTUALIZACIJI PROCESA TRANZICIJE U SRBIJI	179
Љерка Јефтић СЕМАНТИЧКО-ПРАГМАТИЧКА ТРАНСПОЗИЦИЈА ЕНГЛЕСКЕ ЛЕКСИКЕ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	190
Tatjana Đurović, Nadežda Silaški <i>KORENI I PROCVAT KORUPCIJE - KONCEPTUALIZACIJA KORUPCIJE</i> KAO BILJKE U JAVNOM DISKURSU SRBIJE.....	200
Savka Blagojević LINGVISTIČKI PREOKRET U ANALIZI AKADEMSKOG DISKURSA: NOVA TUMAČENJA	216
Бранка Миленковић, Тања Русимовић АКЦИОНО ИСТРАЖИВАЊЕ И КРИТИЧКА АНАЛИЗА ДИГРЕСИЈАУ УСМЕНОЈ РЕАЛИЗАЦИЈИ АКАДЕМСКОГ ДИСКУРСА ПРОФЕСОРА	226
Miloš Tasić PROMENA JEZIKA STRUKE: PISANJE NAUČNIH RADOVA IZ OBLASTI TEHNIKE NA ENGLESKOM JEZIKU	234
Sanja Vuletić INOVACIJE U DISKURSU URGENTNE MEDICINE U ENGLESKOM I SRPSKOM JEZIKU	247
Enisa Nikolić PREVODILAC U IZMENJENOM OKRUŽENJU.....	257
Ljiljana Mihajlović, Biljana Mišić Ilić ELEKTRONSKI REČNICI – REČNICI NOVOG DOBA	270
Danijela Đorović, Alessandra Genovesi-Bogićević PRIMENA SAVREMENIH INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA U NASTAVI ITALIJANSKOG KAO STRANOG JEZIKA STRUKE NA UNIVERZITETSKOM NIVOU.....	283
Jelica Tošić ESP TEACHERS IN A CHANGED SITUATION.....	296

Ivana Ćirković Miladinović THE IMPORTANCE OF CHANGING PERSONAL ATTITUDES IN TEACHING AND LEARNING GRAMMAR IN THE EFL CLASSROOM	302
Jonathan Pendlebury, Ana Tomović, Ivana Ćorbić INNOVATION INSPIRED BY THE EDUCATION SYSTEM REFORM - A CASE STUDY -	311
Анђелка Лазих ЛЕКСИКА ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ У ЧИТАЊЦИ ЗА ПРВИ РАЗРЕД СРЕДЊЕ ШКОЛЕ	323
II DRUŠTVENI I FILOZOFSKI ASPEKTI JEZIČKE KOMUNIKACIJE	339
Branislav Stevanović DRUŠTVENO-INTEGRATIVNA ULOGA GOVORA VERSUS GOVORNO-DIFERENCIRAJUĆE ULOGE DRUŠTVA.....	341
Лидија Тантуровска ПРОМЕНЕ У ДРУШТВУ, ПРОМЕНЕ У ЈЕЗИКУ	356
Duško Prelević AKTUELNOST JEZIČKOG OBRTA U SAVREMENOJ FILOZOFIJI.....	363
Milica Radulović HOW GRICE'S PHILOSOPHY CHANGED LINGUISTICS	373
Ivana Stojanović-Prelević DA LI JE ZA RAZUMEVANJE GOVORNIH ČINOVA NEOPHODNO PREPOZNAVANJE KOMUNIKACIJSKE NAMERE?	384
III PROMENE I VARIJACIJE U JEZIČKOJ STRUKTURI I JEZIČKOM SISTEMU.....	395
Снежана Гудурић ТОПОНИМИ У СВЕТЛУ ЈЕЗИЧКИХ ПРОМЕНА.....	397
Јованка Милошевић О НАЧИНИМА МОДИФИКАЦИЈЕ ПОСЛОВИЦЕ „ВУК ДЛАКУ МЕЂА, АЛИ ЋУД НИКАДА“ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	403
Ненад Ивановић, Татјана Ружин-Ивановић ЛЕКСИКА ЕНГЛЕСКОГ ПОРЕКЛА У РЕЧНИКУ СРПСКОХРВАТСКОГ КЊИЖЕВНОГ И НАРОДНОГ ЈЕЗИКА САНУ.....	416

Branimir Stanković	
FONETSKO-FONOLOŠKE KARAKTERISTIKE IZGOVORA SRPSKOG KOD PRVE I DRUGE GENERACIJE EMIGRANATA IZ KINE	430
Vanja Manić	
AMERINDIJANIZMI U KVEBEČKOM FRANCUSKOM JEZIKU	444
Nataša Radusin-Bardić	
UPITNE REČENICE U RAZLIČITIM JEZIČKIM REGISTRIMA SAVREMENOG FRANCUSKOG JEZIKA	455
Anđelka Pejović	
OD SLOBODNIH SPOJEVA REČI DO FRAZEMA: SLUČAJ LEKSIČKIH KOLOKACIJA (NA PRIMERU SRPSKOG I ŠPANSKOG JEZIKA)	470
Nikola Tatar	
THE CHANGE OF MEANING IN ENGLISH POST-VERBAL PARTICLES: METAPHOR OR BLEACHING?	479
Marta Dimitrijević	
CHANGE AND THE (IN) DEFINITE ARTICLE	488
Miloš D. Đurić	
SINTAKSIČKE PROMENE U ENGLISKOM DISKURSU ELEKTROTEHNIKE ..	498
Gergana Padareva	
A DEVICE FOR CHANGING THE OVERALL MEANING OF A SENTENCE	512

О НАЧИНИМА МОДИФИКАЦИЈЕ ПОСЛОВИЦЕ „ВУК ДЛАКУ МЕЊА, АЛИ ЋУД НИКАДА“ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ¹

Сажетак: Пословице су својеврсни израз народне филозофије, настале на основу богатог народног искуства. У њима се износи човеков однос према свему што га окружује, његови морални и традиционални погледи на свет. Иако се пословица углавном одређује као језичка јединица стабилне синтаксичке, морфолошке и лексичке структуре, она ипак подлеже различитим модификацијама. У раду ће се анализирати пословица „вук длаку мења, а ћуд никада“, те на примерима прикупљеним из текстова на интернету, који припадају публицистичком и разговорном функционалном стилу, размотрити начини њене модификације. Такође, у раду ће се, на основу примера из грађе, размотрити и на који начин говорници српског језика концептуализују ћуд, тј. да ли се и у којој мери се њихова представа о ћуди променила.

Кључне речи: пословица, модификација, лексема, синтаксичка структура, контаминација, концептуализација.

1. УВОДНО ИЗЛАГАЊЕ

Пословице представљају богату и увек актуелну језичку грађу која је предмет различитих истраживања – лингвистичких, књижевно-теоријских, културолошких, социолошких итд. О њима је до сада много и опширно писано, како у домаћој тако и у иностраној лингвистичкој и нелингвистичкој литератури.² Ми овде нећемо улазити у проблематику различитих приступа пословицама и њихових одређивања, већ ћемо се само осврнути на то како се оне одређују са лингвистичког и књижевно-теоријског аспекта код нас. Р. Симеон за пословицу наводи да се тај појам може схватити у *ширем значењу* и да тада обухвата појмове *народна пословица, гнома, сентенција, афоризам* итд., који нису исти ни по облику, ни по садржају, ни по постању, а који уопштено представљају у народу проширену и општепознату кратку и сажету, оштроумну, духовиту и сликовиту изреку која износи дугим животним искуством стечено и потврђено опажање, мишљење, суд или тврдњу о некој општој животној појави, или општу поуку, савет, упутство. Пословице у *ужем смислу*

---

¹ Рад је урађен у оквиру пројекта 148005 Лингвистичка истраживања савременог српског језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ, који финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије.

² Богат списак радова о пословицама даје Ј. Кекез у својој „Библиографији пословица и загонетака“ (Кекез 1973: 183–220). Искрпан и актуелнији списак радова о пословицама и њихов преглед наводи Ј. Јовановић у „Синтакси и стилистици српских народних пословица“ (Јовановић 2006).

јесу *народне пословице*, које су углавном настале у народу и које су једна су од најстаријих књижевних врста народно-песничког говора, а у којима се употребљавају различита средства за постизање изражајности (паралелизми, гласовна понављања итд). Аутор за пословицу још напомиње да се она састоји од два дела – сликовитог приказа појаве и закључка, суда или поуке (Симеон 1969²: 107). У *Речнику књижевних термина* наводи се да пословица представља формулисан закључак из животног искуства, прихваћен у традицији. Она има пренесено значење, тј. изражава се метафоричком сликом из обичног живота и природе, често користећи контраст појачан паралелном конструкцијом (Живковић 2001: 626–627). Дакле, пословица се може посматрати, како то наводи и В. Мидер, као кратка, општепозната језичка јединица, стабилне структуре (лексичке, морфолошке и синтаксичке), којом се износе мудри, морални и традиционални човекови погледи на свет, метафорично исказани, а која се преноси са колена на колена (исп. Мидер 1985: 119). Стабилна структура пословице ствар је потребе да она буде разумљива и да се лакше памти. Међутим, у литератури се истиче да су могуће модификације пословичке структуре.³ У раду ћемо се бавити тим проблемом, и то на примеру пословице „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“. Ову пословицу и пословичке конструкције разматраћемо са синтаксичко-семантичког, а донекле и са прагматичког и когнитивистичког аспекта.

Грађа за овај рад прикупљена је претраживањем интернета. Примери који илуструју различите модификације пословице „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ у српском језику потврђени су у електронским издањима новина, у блогovima и на форумима.⁴ Намеће се питање зашто се примери модификоване пословице јављају баш у овим изворима. Одговор је крајње једноставан – будући да је природна средина пословица усмена комуникација, није чудо да се она јавља у преписци на форумима, у коментарима новинских текстова и блогovima, где се на неки начин она подражава. Што се тиче употребе пословица у новинским текстовима, кључно је то што су оне сажете, али смислом набијене, и познате готово свим говорницима једног језика, а знамо да се у публицистичком стилу посебно инсистира на економичности израза, при чему је битно да се он истовремено одликује информативном снагом и разумљивошћу. Пословица се у новинском тексту јавља углавном у модификованом облику, а не изворном, како би се избегла клишираност, на шта указује и Д. Ђурић када напомиње да пословице не треба цитирати у целини, већ их прекинути и ставити три тачке, или уместо изворне речи употребити нову, чиме се постиже не само сликовитост него и информативност (в. Ђурић 1983: 67).⁵ Потребно је напоменути да је таква модификација могућа и због изражене асоцијативности код пословица (Мидер 2004: 7).

³ В. Матулина 2005: 67–84, и Молнар/Видаковић–Ердељић 2009: 45–58.

⁴ Пословица у модификованом облику употребљава се у свим деловима текста (наслову, поднаслову, почетку, средини или завршетку текста).

⁵ О насловима и цитатности у новинским текстовима в. и Грицкат 1966: 77–95, и Милановић 2006: 385–405).

2. НЕКОЛИКО РЕЧИ О ПОСЛОВИЦИ „ВУК ДЛАКУ МЕЊА, АЛИ ЋУД НИКАДА/НИКАКО“

Пре него што пређемо на разматрање примера из наше грађе укратко ћемо изнети нека запажања о изворној пословици – „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“⁶. Најпре ћемо обратити пажњу на њену тематску припадност, а затим ћемо изнети и кратку синтаксичко-семантичку анализу ове пословице, што представља својеврсан увод у разматрање начина њене модификације.

Пословица „вук длаку мења, али ћуд никада“, како наводи Ј. Јовановић, припада биолошкој сфери, тематском кругу који је назван животиње, тј. дивље животиње (Јовановић 2006²: 547–548). А. Крикман нуди нешто разрађенију класификацију, па ову тематску групу дели на подгрупе и пословицу која је предмет нашег рада сврстава у подгрупу – животиња може променити крзно (кожу), али задржава своје специфичне карактеристике (Крикман 2001: 26).

Погледајмо сада каква је синтаксичка структура пословице „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“. Она улази у ред пословица које представљају конструкције са напоредним клаузама. Веза између њена два дела остварена је везником „али“⁷ који указује на ексклузију, тј. искључивање међу тематским садржајима делова конструкције које повезује. У првој клаузи имамо субјекат 'вук', предикат 'мења' и прави објекат 'длаку', а у другој прави објекат 'ћуд' и прилошку одредбу 'никада' или 'никако'. Видимо да друга клауза припада формално непотпуним – елидирани су субјекат и предикат, који би додуше морао бити у одричном облику ('не мења'). У овом случају негација се исказује прилогом „никада“⁸ или „никако“⁹. Дакле, уместо споја предикатске ('не мења') и лексичке негације („никада“/„никако“), присутна је само лексичка, чиме се избегло непотребно умножавање негације. Елидирањем субјекта и предиката у другој клаузи, који се подразумевају из претходне, није нарушена информативна вредност пословице. И поред елизије јасно је да ова два дела конструкције образују контраст (потврдни облик предката и подразумевани одрични облик, као и употреба прилога „никада“ и „никако“). Такође, творац пословице можда је имао на уму модел антонимних парова, али морамо напоменути да се не може у потпуности тврдити да је контраст у овој

⁶ Забележена је и варијанта ове пословице: „вук длаку мења, а ћуд никада/никако“. Будући да су пословице присутне у бројним језицима, тако је и са пословицом – „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ (в. Крикман 2001: 26).

⁷ Ако су делови разматране пословице повезани везником „а“ (в. претходну фусноту), однос међу деловима конструкције је нешто другачији јер овај везник указује на инклузивну супротност (в. Јовановић 2006: 878, као и Симић/Јовановић 2002: 713–789).

⁸ За лексему „никада“ у Р. САНУ лексикограф наводи: прил. 1. а. уопште ни у које време, ни у које доба; ни у којој датој прилици, одређеној ситуацији, ни у којим околностима, ниједанпут. б. у појачаном, категоричком одбијању, негирању: 1) никако, уопште. 2) ни у ком случају; ни по коју цену, нипошто. 2. ма када, икада (Р. САНУ 15: 661).

⁹ Лексема „никако“ у истом речнику дефинисана је на следећи начин: прил. 1) (у одричним реченицама) а. ни на који начин, ни у ком случају; ни по коју цену, ни под којим условом; нипошто. б. за појачавање, истицање потпуне одричности предиката: уопште. в. ни у којој прилици, баш никада. 2. врло рђаво, лоше, слабо (Р. САНУ: 663).

пословици изграђен и на лексичком принципу антонимије јер „длака“ и „ћуд“ нису лексички антоними, они пре образују значењску дискрецију него контраст.¹⁰

Када је реч о семантичкој снази пословица, осврнућемо се најпре на однос према пословицама у домаћој лексикографској пракси. Пословице су као богата језичка грађа заузеле своје место и у лексиконима српског језика. Тако се пословица „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ наводи у Р. САНУ под лексемом „вук“¹¹, и лексикограф је дефинише на следећи начин: *човек обично не мења своју праву природу, своје особине* (Р. САНУ 3: 116). Управо издвајање пословица као посебне фразеолошке грађе Ј. Јовановић посматра као доказ да речи у пословицама задржавају исто значење које имају и када су употребљене ван њих, али да је значење пословице такво да се може употребити и фигуративно у ситуацијама између којих се може успоставити нека аналогија са основним значењем (Јовановић 2006¹: 60). Касније у раду обрађујемо пажњу на појединачна значења неких лексема из ове пословице, будући да то представља кључ неких њених модификација.

3. МОДИФИКАЦИЈЕ ПОСЛОВИЦЕ „ВУК ДЛАКУ МЕЊА, АЛИ ЋУД НИКАДА/НИКАКО“

Прегледом наше грађе установили смо да се пословица „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ јавља углавном у модификованом облику у текстовима публицистичког (новински текстови и коментари уз њих, као и блогови) и разговорног (форуми) стила. Постоји неколико типова модификације пословица: фонолошка, лексичка, морфолошка, синтаксичка и текстуална.¹² У наставку излагања на примерима из грађе размотрићемо на који начин се модификује пословица „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“¹³.

3.1. Лексичка модификација

Најпре ћемо размотрити примере из грађе који су настали лексичком модификацијом изворне пословице:

- 1)
  - а) 1. Вучић длаку мења али ћуд никад¹⁴ (ЈДП).
  2. Клик Клак длаку мења али ћуд никада! (Пу.).¹⁵

¹⁰ Детаљније о овом структурном типу пословица в. у Јовановић 2006¹: 877–878 (в. и 811–822, 856–870).

¹¹ Она је наведена и под лексемом „мењати“, али је ту лексикограф извршио упућивање на њену обраду под лексемом „вук“ (в. Р. САНУ 12: 375).

¹² О типовима и подтипovima модификације пословица в. у Матулина 2005: 69–73 и Молнар/Видаковић-Ердељић 2009: 48–51.

¹³ Као и варијанта са везником „а“ уместо „али“.

¹⁴ Текст о изборима на Вождовцу, и оптужбама лидера СНС да ЈДП хоће да поништи њихов резултат на изборима.

- б) 3. САД длаку мења, али ћуд никако (Гл. ј.).¹⁶
в) 4. Љубав длаку мења, али ћуд никада (Поуке).¹⁷
- 2) 5. „Чича“ дрес мења, али ћуд никада (Ср. спорт).
6. Вук длаку мења, али Дану – никада! (Блог Б92).

У свим примерима извршена је замена лексеме „вук“. Прва група примера подељена је према типу лексеме која супституише лексему „вук“. У примерима под а) она је замењена антропонимима („Вучић“, „Клик Клак“), под б) топонимом¹⁸ („САД“), а под в) апстрактном именицом („љубав“). У другој групи примера извршена је замена лексеме „вук“ (антропонимима „Чича“ и „Вук“¹⁹), али и замена лексеме „длака“ са „дрес“ и лексеме „ћуд“ са „Дана“.

Када је реч о замени лексеме „вук“ антропонимима, потребно је напоменити да се они односе на људе који су познати широј јавности или групи људи којој је текст намењен.

Такође, потребно је напоменути и да новодобијене пословице конструкције задржавају синтаксичку структуру изворне пословице, с тим што је у примерима 2 и 6 извршена и промена интонације, па се исказ из изјавне сфере преместио у сферу узвичности, а чиме је истакнута увереност аутора у изречено.

3.2. Синтаксичка модификација

У највећем броју примера из наше грађе извршена је синтаксичка модификација пословице „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“. Овај тип модификације може се поделити на неколико подтипова.

3.2.1. Модификација уметањем пословице структуре у исказ

У следећим примерима пословица структура је уметнута у исказ, углавном без промена на њеном структурном плану:

- 1) 7. У Србији важи она: „Вук длаку мења, али ћуд никако“ (Она).
8. Славиша Стојановић, поручник саобраћајне полиције из Малче крај Ниша, успео да демантује ону народну „вук длаку мења, али ћуд никако“! (Зов).²⁰

¹⁵ Наслов текста о лошем односу универзитетског професора према студентима и колегама.

¹⁶ Текст о изјави председника Б. Обаме у којој наводи да је Косово независно, што је изневерило очекивања да ће ставови новог председника САД, за разлику од претходних, бити другачији према Србији.

¹⁷ Мото једног од корисника форума, који алудира на својевремени новински чланак о монаху Амвросију који је отхранио вучицу.

¹⁸ Реч је о акрониму од Сједињене Америчке Државе, при чему у наведеном примеру он реализује значење 'влада Сједињених Америчких Држава' по принципу метафтонимије. О појму метафтонимија в. у Драгићевић 2007: 163–164.

¹⁹ Антропоним „Вук“ у наведеном примеру добијен је метонимијом.

²⁰ Текст о С. Стојановићу који у свом домаћинству одгаја вучицу.

9. Драстично неко да се промени, не може [...] неке ситне, свакодневне промене су могуће, а ако је неко зао, тај ће то да остане до краја, не може да се промени, као што каже наша изрека, вук длаку мења, али ћуд никада (Људи снови).

10. Људска дубинска природа се не мења иако изгледа да свет стално мења свој изглед. Не каже се цабе: вук длаку мења а ћуд никад!²¹ (Спц. ф.).²²

2) 11. С друге стране, Палма ни сам не зна шта хоће. Велики Европејац, који рече да се „патриотизам не сипа у трактор“, сада нас поново подсећа ко је, потврђујући стару изреку „вук длаку мења, ћуд никада“ (Новости).

У наведеним примерима изворна пословичка структура уводи у исказ тако што је најављују претходни елементи исказа ('она', 'ону народну', 'наша изрека', 'каже се', 'стару изреку'), чиме се и остварује смисаона веза са претходним садржајем, тј. семантичка кохезија. Додатну шажњу захтева последњи пример. Он је издвојен у посебну групу јер је приликом увођења у исказ пословица променила своју структуру (елидиран је везник „али“), чиме је прешла у ред асиндетских пословица.

3.2.2. Модификација елиминисањем дела пословичке структуре

Модификација структуре изворне пословице може бити извршена и тако што се један њен део изоставља.²³ Погледајмо примере који то потврђују:

- 1) 12. Вук длаку мења (Дневник).²⁴
- 2) 13. Вук длаку мења, али ћуд ... (Дојче веле).²⁵
14. Вук (Веља) длаку мења али ћуд ...²⁶ (Трач).²⁷

У првом примеру потпуно је елиминисан други део пословичке конструкције. Задржава се први део конструкције као препознатљивији говорницима, што је чест случај код израза и пословица који су општепознати. У примерима из друге групе елиминише се само један конституент другог дела конструкције („никад“/„никако“), а њена незавршеност обележена је инетрпункцијски. У првом примеру новодобијена конструкција губи контрастност, она се може схватити и као тврдња, а у другој групи примера на супротност садржаја указује везник „али“.

²¹ У наведеном примеру употребљена је варијанта изворне пословице чије делове повезује везник „а“, о којој је већ било речи у раду.

²² Коментар на форуму чија је тема положај Срба и Србије.

²³ О овом моделу модификације в. и Ђурић 1983: 67.

²⁴ Наслов коментара учесника у дискусији на форуму.

²⁵ Наслов чланка о говору мржње представника СРС у току кампање.

²⁶ У овом примеру, поред елиминисања конституента из другог дела пословичке конструкције, аутор уноси и нов елемент у први део (Веља), чиме избегава могуће неразумевање његове алузије.

²⁷ Коментар о снимку напада на В. Илића током промоције странке и о његовој изјави о нападу.

3.2.3. Модификација додавањем нових елемената у пословичку структуру

Изворна пословица може да се модификује и додавањем нових елемената у њену структуру:

15. Вук длаку често мења, а ћуд му је увек иста (Дневник).

16. Вук длаку мења, а ћуд кад се плати – Вучић (Фејсбук 1).²⁸

17. Пустинја песак можда и мења, али ћуд мало теже, па је целокупан саобраћај неретко обустављен услед пешчаних олуја (Блог тр.).

Када погледамо први пример, видимо да у првом делу пословичке конструкције имамо и додатну прилошку одредбу времена „често“. У другој клаузи ситуација је нешто сложенија. Уклањањем прилошке одредбе за време „никада“ отворила се могућност за додатну промену њене структуре. Она постаје триномна – функцију субјекта преузима „ћуд“, исказује се и логички субјекат енклитичким обликом заменице „он“ у дативу, као и предикат (копула) и предикатив. Контраст између прве и друге клаузе остварен је захваљујући семантичкој вредности прилога „често“ и „увек“, као и глагола „мењати“ и придева „исти“. У другом примеру задржава се прилошка одредба за време, али она у модификованој пословици није исказана прилогом „никада“ већ зависном временском клаузом, са нијансом условности, чиме се поништава контраст између два сегмента пословичке конструкције. У последњем примеру у први део пословичке конструкције уноси се партикула „можда“ и конектор „и“, а у другом делу конструкције прилошка одредба исказана је синтагмом. Овај пример интересантан је и по томе што илуструје и лексичку модификацију изворне пословичке конструкције. На основу увида у примере, јасно је да промене на структурном плану пословичке конструкције условљавају и промене на њеном семантичком плану.

3.2.4. Модификација променом интонације

Изворну пословичну конструкцију могуће је модификовати и тако што се промени њена интонација, па се она се из сфере изјавности, пребацује у сферу упитности или узвичности²⁹:

18. Вук длаку мења? (Балканмедија)³⁰

19. Вучић длаку мења али ћуд? (РТС).³¹

Међутим, потребно је напоменути да овај тип модификације најчешће иде у комбинацији са другим типовима модификације, у наведеним примерима са лексичком модификацијом и елиминисањем дела пословице. Пребацавањем у сферу упитности у наведеним примерима постиже се иронија.

²⁸ Назив групе на интернет мрежи за комуникацију, Фејсбуку.

²⁹ В. и примере 2 и 6.

³⁰ Наслов текст о новом албуму С. Сакића.

³¹ Наслов коментара на вест о изјави А. Вучића да СНС захтева расписивање ванредних парламентарних избора, као и да је циљ странке добра сарадња са другим државама.

3.2.5. Изворна пословичка конструкција уводи се у исказ тако да добија функцију реченичног конституента у широј конструкцији

Највећи број примера из наше грађе потврђује могућност овакве модификације, а ми овде наводимо само неке од њих:

1) 20. Па Вучићу, докле више, знамо да вук длаку мења али ћуд никада, али ти си тако лош да мењаш и ћуд и длаку, срам те било издајниче (Ало).³²

21. Желео бих да упозорим да су апартмани Марковић променили име у апартмани Опустено. Пошто знамо да вук длаку мења али ћуд никада, сигуран сам да ново име апартманима није дато по ономе како се гости осећају, већ како домаћини послују (Скијање).

2) 22. Павловић: нови доказ да „вук длаку мења, али не и ћуд“ (Гл. ј. 1).³³

У наведеним примерима модификација се врши тако да делови пословичке конструкције постају зависне комплементне клаузе у напоредном односу. Оне се могу одредити као прилексикалне, при чему су у првој групи приглаголске, а у другој групи је присупстантивна. Пример из друге групе захтева и додатну пажњу јер у другом делу пословичке конструкције долази и до промена на структурном плану. Наиме, из њега се елиминише „никада“/„никако“, али се уводи негација, чиме се задржава контраст међу садржајима два дела пословичке конструкције.

3.3. Модификација контаминацијом више пословица

Примери из наше грађе потврђују и да је могуће да се од више изворних пословица (најчешће две) контаминацијом добију нове конструкције:

1)

а) 23. Вук длаку мења, ал' две среће граби. (Фејсбук).³⁴

24. Чизма главу чува, али ћуд никада! |
Вук длаку мења, шубара је краси! (Ф. тр.).

б) 25. Нужда закон мења, али ћуд никада! (Зд.).³⁵

2) 26. Једна овца не чини прољеће, али вук длаку никад (Лексикон).

27. Једна овца не чини прољеће, а вук длаку никако! (Лексикон).

28. Ко под другим длаку мијења, ти њему круха! (Лексикон).

29. Ко под другим длаку мијења, не боји се глади (Лексикон).

Погледајмо најпре како се врши контаминација у наведеним примерима. У првој групи примера под а) нова пословичка конструкција добија се спајањем две различите пословице по моделу први део једне + други део

³² Коментар читаоца на текст о књизи коју је В. Шешел написао о А. Вучићу након његовог одласка из СРС.

³³ Цитат изјаве у поднасловном делу чланка о нападу албанских терориста на Косову.

³⁴ Назив групе на Фејсбуку, популарној интернет мрежи за комуникацију.

³⁵ Један од графита који се наводи у списку на сајту.

друге, а у групи под б) први део нове конструкције чини цела пословица, ком се додаје други део друге пословице. У другој групи примера ситуација је нешто сложенија, јер је овде реч о контаминацији две или три пословице, које могу бити изворне или модификоване. У прва два примера, као први део нове конструкције наводи се читава пословица (са лексичком модификацијом, „овца“ уместо „ласта“), иза кога следи други део настао сажимањем првог и другог дела једне изворне пословице уз промену реда речи (везник „али“/„а“ пребацује се у иницијалну позицију). У последња два примера извршена је контаминација три изворне пословице и то тако што први део нове конструкције настаје контаминацијом две изворне пословице, тј. спајањем њихових првих делова (што је праћено елиминацијом конституената код обе), коме се додаје други део треће пословице. Модел је следећи: Једна [ласта] овца не чини прољеће, вук длаку [мења], али [ћуд] никада. Ко под другим [јаму копа, сам у њу упада, вук] длаку мења, [али ћуд никада, ко тебе каменом] ти њему [њега] круха [хлебом]; и Ко под другим [јаму копа, сам у њу упада, вук] длаку мења, [али ћуд никада, ко ради,] не боји се глади.³⁶ Овакви примери немају информативну вредност, већ представљају игру речи којој је циљ хуморни ефекат.

4. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ О МОДИФИКАЦИЈИ ПОСЛОВИЦЕ „ВУК ДЛАКУ МЕЊА, АЛИ ЋУД НИКАДА/НИКАКО“

Из кратког прегледа примера, види се да су могуће различите модификације изворне пословице, као и да тако добијене пословичке конструкције развијају нова значења. Поставља се питање које услове је потребно испунити да би модификације било могуће извршити, те да би нове конструкције оствариле и нова значења. До одговора на то питање покушаћемо доћи кроз кратко разматрање лексема „вук“, „длака“ и „ћуд“ са семантичког аспекта. Све три лексеме су полисемне, али питање је да ли је то кључ за решавање ове загонетке. Пре је ствар у томе што се пословица „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ толико често употребљава да је постала клише. Тако, можда можемо рећи, наведене лексеме, које у примерима из нашег рада развијају различита значења (нека забележена у речницима), пре илуструју појаву која се назива деплеција (семантичка испражњеност), него полисемију.³⁷ У разматраним примерима контекст битно додаје значењу ових лексема, па тако лексема „вук“ може да значи 'особа', 'политичар', 'странка', 'влада', 'фирма' итд. (обично у негативном контексту), лексема „длака“ може да развије значења 'понашање', 'изглед', 'појавност', 'спољашност' итд., а „ћуд“ значење 'став према нечем' итд. Семантичком истрошеношћу може се објаснити и за-

³⁶ У заградама су наведени делови пословичке конструкције који су отпали при контаминацији, или који су лексички замењени.

³⁷ О деплецији в. у Згуста 1991: 70–71 и Драгићевић 2007: 139–140.

мена ових лексема другим лексемама – „вук“ са „Вучић“, „љубав“, „САД“, „ћуд“ са „Дана“, и „длака“ са „дрес“.

5. НЕКОЛИКО РЕЧИ О ПРОМЕНЉИВОСТИ ЋУДИ

Имајући на уму опште својство пословице да износи мудрости, човекове ставове, начин његове концептуализације стварности, у наставку излагања размотрићемо да ли је и у којој мери код говорника српског језика дошло до промене у концептуализацији ћуди. Подсетимо се како је пословица која је предмет овог рада дефинисана у Р. САНУ:

вук длаку мења али ћуд никада (никако) човек обично не мења своју праву природу, своје особине.³⁸

Погледајмо сада како је лексема „ћуд“ дефинисана у дескриптивним речницима српског језика. У Речнику српскохрватског књижевног језика МС лексикограф „ћуд“ дефинише као: а. *скуп свих психичких својстава која се испољавају у понашању човека и у његовим поступцима, нарав, природа, карактер*, б. *битна карактеристика, својство које се испољава у животиња*, в. *тренутни прохтев, хир, ђеф, каприц(а)* (Р. МС VI: 367); а у Речнику српског језика МС као: а. *скуп битних и сталних моралних, психичких и интелектуалних особина, који се испољава у понашању и поступцима човека, нарав, карактер*. б. *нарав животиње*. в. *начин емоционалног реаговања, темперамент* (РСЈ: 1357).

Из наведеног се може закључити да се ћуд схвата, доживљава као трајна, непроменљива особина човека (или животиње), што потврђује и значење изворне пословице која је била предмет нашег разматрања.

Међутим, будући да се последњих година на овим просторима све више инсистира на свакојаким променама, а и да смо, нажалост, сведоци видне промене система вредности, намеће се питање да ли је дошло до промене концептуализације ћуди, суштинског човековог (и животињског) својства, које се одвајкада схватало као стално, непроменљиво. Иако би се можда, услед друштвених околности, очекивало да ће одговор бити потврдан, увидом у разматране примере из наше грађе долазимо до супротног закључка – ћуд се и даље доживљава као стална, непроменљива. Само у четири примера „ћуд“ се одређује као променљива или потенцијално променљива, па их наводимо и овде:

1) Па Вучићу, докле више, знамо да вук длаку мења али ћуд никада, али ти си тако лош да мењаш и ћуд и длаку, срам те било издајнице (Ало).

Вук длаку мења, а ћуд кад се плати – Вучић (Фејсбук 1).

2) „Вук длаку мења, а ћуд врло тешко. А мислим да ће овај стари вук много тешко променити своју урођену ћуд“, оценио је Шутановац (Пале).³⁹

³⁸ Р. САНУ 3: 116

³⁹ У тексту је реч о изјави Д. Шутановца у којој износи своје мишљење да СНС мора јасно да се одреди према политици Европске уније и Хашком трибуналу, алутирајући на претходне ставове и поступке одређених политичара из те странке.

Пустиња песак можда и мења, али ћуд мало теже, па је целокупан саобраћај неретко обустављен услед пешчаних олуја (Блог. тр.).

У првој групи налазе се два примера из којих се види да аутори ћуд доживљавају као променљиву, при чему аутор у првом примеру износи и свој негативан став о томе. Из другог примера види се да не само да се ћуд доживљава као променљива, него и као нешто што је могуће продати или купити. Примери из друге групе потврђују да се ћуд може доживљавати као потенцијално променљива (аутори нису потпуно уверени у то). На основу свега изложеног долази се до закључка да говорници српског језика ћуд и даље доживљавају као непроменљиву, трајну вредност.

6. ЗАКЉУЧАК

Будући да су пословице готово свакодневно у употреби, прети им клишираност, па се оне модификују да би им се вратила живост, експресивна снага. У раду смо разматрали пословицу „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“, која носи поруку непроменљивости онога што је суштина човека (или животиње), представили начине на које се она модификује и покушали да утврдимо да ли модификовани облици носе другачију поруку од изворне. Примери из наше грађе углавном припадају домену политичког, али и свакодневног живота. Они су ексцерпирани из новинских текстова, блогова и различитих форума, који представљају јавна средства комуникације већег броја људи. Анализом примера установили смо да је изворна пословица „вук длаку мења, али ћуд никада/никако“ подложна различитим модификацијама – лексичким, синтаксичким и текстуалним. Када је реч о лексичким модификацијама, углавном се замењује лексема „вук“, захваљујући превасходно њеној семантичкој испражњености, али и друге лексеме, при чему делују механизми метафоре и метонимије, појединачно или здружено. Што се тиче синтаксичке модификације, издвојено је неколико подтипова ове модификације, који могу да се комбинују са лексичком модификацијом или међусобно, а при којима може, а не мора доћи до промене структуре пословице. Пословичке конструкције добијене текстуалном модификацијом су изразито експресивне, и оне за циљ имају постизање хуморног ефекта. Када је реч о новим значењима које носе модификацијом добијене пословичке конструкције, посебно нас је интересовало какву информацију о променљивости оне носе, и да ли се та информација разликује од оне коју носи изворна пословица. У складу са схватањима да је језик својеврсно огледало промена у друштву, а будући да је лексема „промена“ доживела широку експанзију у јавном језику, могао се очекивати одговор да је информација другачија, супротна оној из изворне пословице. Међутим, упркос општем друштвеном и политичком потиску ка променама, примери су показали да оно што је неке и нечему суштинско, што је срж некога и нечега, у овом случају то је ћуд, није подложно променама. Тако и модификоване пословице, као и изворне, представљају чврсту везу са традицијом и исконским веровањима и убеђењима једног народа. Модифи-

фикација пословица показала се као нека врста стилског оруђа, као средство за стварање нових, свежијих и експресивнијих језичких конструкција, које носе нове садржаје, али истовремено остварују и јаку везу са изворним обликом.

Извори

- Ало, http://www.alo.co.yu/politika/9642/Vucic_postao_Seseljev_junak
Балканмедиа, http://www.balkanmedia.com/magazin/648/sinan_sakic_vuk_dlaku_mjenja.html
Блог Б92, <http://blog.b92.net/text/9293/Vuk-dlaku-mjenja-ali/>
Блог тр., <http://www.serbiatravelers.org/Blogovi/37-strasno-lice-azije/393-hotan-turfan>
Гл. ј., <http://www.glas-javnosti.rs/node/32855/print>
Гл. ј. 1, <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/1999/09/30/srpski/p99092901.shtm>
Дневник, <http://www.dnevnik.rs/node/15032>
Дојче веле, <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,3097610,00.html?maca=ser-rss-ser-all-1494-rdf>
Зд., http://www.zdici.com/index.php?option=com_content&view=article&id=135:ludi-grafiti&catid=19:zanimljivi-tekstovi&Itemid=42
Зов, <http://www.zov.rs/code/navigate.php?Id=80>
ЛДП, <http://www.ldp.org.rs/vučić-dlaku-mjenja-ali-cud-nikad.84.html?newsId=2514>
Лексикон, <http://www.leksikon-yu-mitologije.net/read.php?id=1200>
Луди снови, <http://www.ludisnovi.com/psihologija-f34/mogu-li-ljudi-da-se-menjaju-t228.htm>
Новости, <http://www.novosti.rs/code/navigate.php?Id=19&idobj=137479>
Она, <http://ona.mojforum.si/ona-post-983.html>
Пале, <http://www.palelive.com/novosti/svijet/4037-sutanovac-vuk-tesko-mjenja-cud-a-vucic.html>
Поуке,
<http://www.pouke.org/forum/index.php?PHPSESSID=f1f4facc68df7ff61510722a48ffa539&topic=4638.0>
Пу., <http://www.puskice.net/vest/29052006/klik-klak-dlaku-mjenja-ali-cud-nikada/>
РТС,
<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Srbija/184101/SNS:+Nova+vlast+za+re%205%A1+vanje+problema.html>
Скијање, <http://www.skijanje.co.rs/forum/showthread.php?p=25940>
Спц. ф., <http://www.spcoluzern.ch/forum/index.php?action=printpage;topic=2218.0>
Ср. спорт, http://www.srbijasport.com/vest?news_id=12454&sport_id=55
Трач., <http://www.tracarenje.com/Dogadjaji/Napad-na-Velju-Ilica-video.html?cpage=10>
Фејсбук,
<http://www.facebook.com/home.php?#!/group.php?gid=110726092277965&ref=search>
Фејсбук 1,
http://www.facebook.com/search/?post_form_id=1661de7663eaac78c5ba6e5b4a55fcee&q=vuk%20dlaku%20mjenja%20a%20cud%20kad%20se%20plati&init=quick&sid=0.28489646117828105#!/group.php?gid=265151698066&ref=search
Ф. тр., <http://forum.trablmejker.com/viewtopic.php?f=74&t=35&start=15>

Литература

- Грицкат 1966: Грицкат И., Наслови – посебна категорија писане речи, Наш језик XV/1–2, 77–95.
Драгићевић 2007: Драгићевић Р., Лексикологија српског језика, Завод за уџбенике, Београд.
Ђурић 1983: Ђурић Д., Новинарска радионица, Београд.

- Живковић 2001: ур. Живковић Д., Речник књижевних термина, Романов, Бања Лука.
- Згуста 1991: Згуста Л., Приручник лексикографије, Свјетлост, Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево.
- Јовановић 2006: Јовановић Ј., Синтакса и стилистика српских народних пословица I–II, Јасен, Београд.
- Кекез 1973: Кекез Ј., Библиографија пословица и загонетака, Зборник за славистику 5, Матица Српска, Нови Сад, стр. 183–220.
- Крикман 2001: Krikmann A., Proverbs on animal identity: Typological memoirs, Folklore 17, Tartu.
- Матулина 2005: Matulina Ž., Paremija u hrvatskom i njemačkom televizijskom programu, Flumensia 17/2, Rijeka, 67–84.
- Мидер 1985: Mieder W., Popular views of the Proverb, Proverbium 2, 109–143.
- Мидер 2004: Mieder W., Proverbs: A Handbook, Greenwood Press, London.
- Милановић 2006: Милановић А., Цитатност као језичка игра у насловима београдске дневне штампе, Српски језик XI/1–2, 385–405.
- Молнар/Видаковић-Ердељић 2009: Molnar D., Vidaković-Erdeljić D., Paremija u pisanoj јавној комуникацији у hrvatskome i engleskome jeziku, Jezikoslovlje 10/1, Osijek, 45–58.
- Р. МС: *Речник српскохрватског књижевног језика*, 1-6, Матица српска, Нови Сад, 1967-1976
- Р. САНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, 1-18, САНУ – Институт за српски језик, Београд, 1959-2010.
- РСЈ: *Речник српскога језика*, Матица српска, Нови Сад, 2007.
- Симеон 1969: Simeon R., Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, Matica hrvatska, Zagreb.
- Симић/Јовановић 2002: Симић Р. и Јовановић Ј., Српска синтакса I–IV, Јасен, Београд.

Jovanka Milošević

**ON WAYS OF MODIFICATION OF THE PROVERB
„THE WOLF CHANGES HIS COAT, BUT NOT HIS DISPOSITION“
IN THE SERBIAN LANGUAGE**

Summary

Proverbs are miniature linguistic units which schematize concrete experiences and convey general truths. In this paper we analyzed the proverb „the wolf changes his coat, but not his disposition“ and ways of its modification. Examples in our corpus confirmed the lexical, syntactic and textual modification of the original proverb. Also, we discussed how the Serbian language speakers conceptualize temper and we've found that they still perceive it as unchanging and permanent value.

Јованка Милошевић
Институт за српски језик САНУ
Jovanka.Milosevic@isj.sanu.ac.rs